

Ärende: VN/1281/2020

Begäran om utlåtande om regeringens redogörelse om behoven av att reformera integrations-främjandet (utkast)

Lausunnonantajan lausunto

Allmänna kommentarer om redogörelsen

Redogörelsen är nödvändig och innehåller flera goda förslag till integrationsfrämjande åtgärder, men vissa av åtgärderna medför också frågetecken, vilket lyfts fram under de kapitelvisa svaren. Integration på svenska ges ingen tydlig synlighet i redogörelsen, trots att det är den kommunala verkligheten i Närpes och kan konstateras ha viss potential för smidigare integrationsutbildning, beroende på invandrarens språkbakgrund. Integration på svenska utformas idag olika i de tvåspråkiga regionerna. I Österbotten har vi rätt lång erfarenhet av arbetskraftsinvandring och erfarenheter kring de utmaningar gällande integrationskurser denna målgrupp står inför.

Kommentarer till kapitel 1-6: Lägesbilden och de viktigaste förändringsfaktorerna Vi ber er vid behov anteckna endast ett kortfattat allmänt utlåtande om kapitlet och i detalj endast de viktigaste frågorna ni vill kommentera eller ärenden som eventuellt saknas.

Kapitel 1–6 ger en bra översikt av väsentliga nationella faktorer gällande invandring. Använd forskning och statistik som lyfter fram både invandringens utmaningar och möjligheter för det finländska samhället belyser den nationella situationen väl, men den svenska dimensionen noteras inte explicit. Kapitel 3 inleds med observationen att invandrarna sinsemellan är en mycket heterogen grupp och därmed varierar också integrationsförutsättningarna. Sysselsättningsgraden för den inflyttade befolkningen till Närpes skiljer sig t.ex. väsentligt från de nationella medeltalen och andelen fattiga familjer bland hela befolkningen (varav ca. 16 % med annan språklig bakgrund) är lägre än landets medeltal.

Kommentarer till kapitel 7 Invandrarnas sysselsättning och delaktighet ska stärkas

Beskrivningarna av åtgärdsbehoven är överlag relevanta väl riktade i hela kapitlet, därför påpekas i huvudsak sådant från Närpes stads synvinkel ter sig oklart eller missriktat och något enstaka exempel på synnerligen väl valda åtgärder.

(s. 39) Punkt 2 under de viktigaste åtgärderna beskriver servicepaket, men det förblir oklart vad dessa är tänkta att bestå av, förutom den individualiserade svenska modellen. Arbetsmarknadsorganisationerna ges huvudansvaret för dessa servicemodeller, trots att kommunen enligt en senare åtgärd i redogörelsen ska ha det koordinerande ansvaret för integrationsverksamheten. I punkt 4 synliggörs det uppenbara behovet av flerspråkigt fungerande digital service, vilket är efterlängtat och måste ses som nödvändigt för att möjliggöra invandras möjlighet att vara fullvärdiga aktörer i relation till sin egen integrationsprocess. Denna typ av utveckling kan med fördel utsträcka sig också till andra myndigheter i mån av möjlighet, men man får ändå inte ta för givet att digital service är tillgänglig för alla inflyttare, vilket också påpekas senare i redogörelsen.

7.2.2

(s. 41) Det väsentliga i punkt 2 torde vara ett program för delaktighet, språk- och kultursensitivitet, snarare än mångfald. Gällande punkt 3 är en ökad marknadsföring på målgruppens språk en mycket god åtgärd, men en produktifiering av tjänsterna främjar inte automatiskt målsättningen att få en högre grad av deltagande i de språk- och kulturinriktade utbildningarna.

7.2.3.

(s.43) Punkt 3 om fortbildning i språkmedveten (och gärna också kulturmedveten) undervisning är en av de absoluta nyckelfaktorerna för utveckling på detta område.

(s.44) För att stärka och försnabba högskolestuderandes och högutbildade personers språkutbildning kunde man i högre grad beakta personernas språkliga bakgrund, t.ex. erbjuda något av de inhemska språken utgående från den redan existerande språkrepertoaren och didaktiska upplägg i enlighet med individens lärprofil.

7.3.

Här bör beaktas att social- och hälsovården är tänkt att överföras till regionala välfärdsområden. Det måste ändå säkerställas att nyanlända invandrare, som förutom allmän samhällsinformation, också kan få hälsofrämjande information och rådgivning på eget språk under migrationens initialskede. I Sverige har man redan under flera års tid satsat på att ge nyanlända 60–80 timmars samhälls- och hälsoinformation på deras eget språk med gott resultat. Yrkesakademien i Österbotten utbildade samhälls- och hälsokommunikatörer på 10 olika språk i projektet Kotona Suomessa/En god start i Österbotten. Närpes stad har anställt en vietnamesisk samhälls- och hälsokommunikatör som regelbundet ger information åt nyanlända landsmän på vietnamesiska. Finland kunde gärna följa Sveriges exempel och införa information om samhället och hur man sköter sin hälsa som en obligatorisk verksamhet. Mot denna bakgrund ter sig punkt 2 (s. 46) gällande innehållet i de helheter som nämns för personal inom vård och bildning som tämligen vaga. De kunde med fördel fokusera på kulturmedvetenhet och hälsofrämjande ur ett mångkulturellt perspektiv. Punkt 3 är föredömlig, där man tar hänsyn till att man inte kan ta digital kompetens för given inom hela befolkningen, helt i linje med Närpes stads kommunstrategi.

(s. 50) under punkt 2 bör man beakta att familjecentrens utrymmen inte primärt är planerade för gruppundervisning och förutsätter att detta i så fall också förskrivs som ett samarbetsområde för välfärdsområdena.

Kommentarer till kapitel 8 Påbörjandet av integrationen ska påskyndas

(s.53) målsättningen att tydliggöra myndighetsansvaret gällande anvisning av kommunplats i punkt 1 är god och även de andra punkterna logiska, men det förblir något oklart vilket stöd kommunerna kan eller ska erbjuda andra grupper av inflyttare.

Kommentarer till kapitel 9 Invandrarnas tillgång till vägledning och rådgivning ska förbättras

(s. 54) Målsättningen att trygga stärkt finansiering för rådgivning och handledning är nödvändig för att verksamheten ska kunna utvecklas. Punkt 3 kunde med fördel tydliggöras, så att utvecklingen av sektor- och myndighetsöverskridande samarbete tydliggörs. Punkt 5 som lyfter fram en breddning av innehållet i rådgivningsverksamheten är välkommen. Kunskap om kommunala integrationsarbetares och andra myndigheters ansvar gällande diskriminering och utnyttjande i arbetslivet bör breddas. Den nya lagen som ger arbetskyddsmyndigheter rätt att anmäla om misstänkt människohandel till polisen kan stöda bekämpningen av olika fall av utnyttjande i arbetslivet.

Kommentarer till kapitel 10 Ett integrationsprogram ska sammanställas för att stödja integrationen under inledningsfasen

Kapitlet är mycket omfattande, vilket sannolikt medfört att begrepps användningen vacklar något, vidare är kommunens roll och ansvar inte helt entydigt klargjort, vilket också exemplifieras i detaljkommentarerna.

(s.56) Punkt 1 talar om ett integrationsprogram, men det förblir oklart om man avser kommunens i lag förskrivna integrationsprogram, individens integrationsplan, eller en beskrivning av den omfattande integrationsprocessen. Detta är ett genomgående problem i kapitlet, där begreppet integrationsprogram verkar användas i något olika betydelse i de olika avsnitten. Också ansvaret för programmen/planerna/processerna bör tydliggöras i kapitlet.

(s.57) Punkt 1 i åtgärdsförslagen identifierar väl den bredd som behövs i integrationsprocessen. Punkt 2 däremot är mer problematisk. Det är naturligtvis önskvärt att invandrare uppnår en nivå som självständig språkanvändare (CEF B-nivå), men satt i relation till att redogörelsen föreslår en maxtid för integrationsplanen på 2 år är detta sannolikt inte realistiskt för en majoritet av inflyttarna till Finland, då den eftersträfvade B 1.1.-nivån t.ex. är jämförbar med förväntad nivå vid slutbedömningen i åk. 9 i den långa lärokursen i det andra inhemska språket finska. Språkinläring är överhuvudtaget en långsiktig process, där det förekommer stora individuella variationer oberoende av hur effektiv undervisningen kan anses vara.

(s. 60) Det är oklart vad som avses med den nästsista punkten i åtgärdsrutan.

10.3.2

Kapitlet verkar som helhet något spretigt, vilket också påverkar åtgärdsförslagen på s. 66: Syftet med omarbetningen av läroplansgrunderna framgår t.ex. inte (punkt 1). I punkt 2 och 5 betonas enhetligare utbildningar, trots att texten innan tydligt framhållit att det behövs lokal anpassning och förankring för bästa möjliga effekt. Om utbildningarna standardiseras försvinner också deras potential som delaktighetsbyggare i relation till det lokala samhället. I punkt 3 vill man införa resultatbaserade upphandlingar, vilket kan medföra att språkinlärare med längre väg att gå inte kommer att tas emot på språkutbildningarna, då de inte kommer att nå det realistiskt uppsatta resultatet inom 1-2 år. I punkt 4 är det viktigt att beakta att integrationsutbildningarna också sköts på svenska, vilket kan medföra att en högre grad av förenhetligande (ofta liktydigt med översättning) de facto medför minskad kvalitet. Här kunde en samlad kompetens på svenska inom området eventuellt lösa problemet. Punkt 6 förblir något oklar i sin betydelse, men ser ut att avisera att särskilt mindre kommuner ska upphandla denna typ av undervisning, trots att det på annat ställe betonas att kommunernas integrationsutbildningar och arbetsmarknadsutbildningarna ska sammansmältas.

Den tilläggsfinansiering och 100%-iga statsandel som anges i punkterna 1 och 2 på s. 69 är mycket välkomna.

10.4

I punkt 1 (s. 76) önskar man förkorta tiden för integrationsprocessen/utbildningsåtgärderna till maximalt 2 år. Om så sker bör också de språkliga målsättningarna justeras neråt, vilket inte erbjuder särskilt varierande möjligheter till fortsatt utbildning eller placering på arbetsmarknaden. Därför vore det bättre att ange att varaktigheten 'i regel' är 2 år med möjlighet till förlängning på sammanlagt upp till 5 år. Enligt tidigare erfarenheter kan ett års integrationstid i bästa fall fungera för en del invandrare från EU-området, eller andra länder nära Europa. För andra som kommer från tredje land är det närmast omöjligt att lära sig ett eller två nya språk, förstå samhällssystemet, eller få ett arbete inom ett års tid. Dagens flyktingar är i de flesta fall svårt traumatiserade, vilket gör att det kan ta flera år innan de effektivt kan fokusera ett självständigt liv på ett nytt språk och andra premisser. Kvotflyktingar behöver i allmänhet åtminstone tre års integrationstid.

10.5

Närpes stad ser det som logiskt att kommunen har ett koordinerande och tydligt ansvar för integreringsverksamheten, men gällande de föreslagna åtgärderna på s. 79 bör omfattningen och fokus för kommunens koordineringsansvar och övriga myndigheters klargöras. Den nästsista punkten torde också föranleda formulering på lagnivå, för att garantera det sektoröverskridande arbetet i relation till välfärdsområdena.

På s. 82 nämns en sektorövergripande tjänst, vilket under våren 2021 införs i Närpes stad med fokus på tvåvägsintegration. Kommunernas multiprofessionella kompetenscenter nämns enda gången här, men definieras inte. Detta kan ses som en intressant möjlighet, men bör i så fall definieras i redogörelsen och anges som åtgärd. I annat fall bör det strykas för att undvika förvirring. Ett flerprofessionellt kompetenscenter kan hur som helst inte vara enbart kommunens, eftersom en del av de nödvändiga kompetenserna från 2023 kommer att finnas hos andra myndigheter och organisationer. Det är önskvärt att tilläggsuppgifter till kommunerna finansieras fullt ut.

Kommentarer till kapitel 11 Integrationsfrämjandet ska öka experternas benägenhet att stanna och deras delaktighet

Den sista punkten på s. 84 kunde med fördel också omfatta personer med lägre utbildning som är del av arbetskraften, då dessa har lika stort behov av att bli delaktiga i samhället och eventuellt kunna vidareutbilda sig inom eller utöver branschen. Denna grupp behöver sannolikt något längre tid och något mer stöd för språkstudier, då de överlag har något lägre studievana.

Kommentarer till kapitel 12 Partnerskapen och organisationernas roll i integrationsjobbet ska stärkas

I punkt 2 på s. 86 bör man beakta att utarbetat material också behöver finnas tillgängligt på svenska.

Målet med punkterna 1 och 4 framstår som oklara.

Det är önskvärt att tredje sektorns aktörer och fria bildningen fortsatt ges goda möjligheter att delta aktivt i det integrationsfrämjande arbetet. Föreningars möjlighet att arbeta integrerande kunde underlättas genom att tillhandahålla lättillgängligt informationsmaterial på flera olika språk och grundläggande utbildningsdagar i språk- och kulturmedvetenhet för föreningsaktiva, också på svenska.

Kommentarer till kapitel 13 Goda relationer mellan befolkningsgrupper och delaktighet stöder integration och samhörighet

Andra generationens invandrabarn kan behöva extra stöd och hjälp framför allt med sin identitetsbild. Många barn med invandrabakgrund har problem med sin identitet, de känner sig inte som finländare fastän de är födda i Finland, och inte heller kan de identifiera sig med sina föräldrars hemland. Detta kunde med fördel uppmärksammas i åtgärderna.

Kommentarer till kapitel Riktlinjer för integrationen under 2020-talet och sammandrag av de viktigaste stegen framåt

Överlag goda riktlinjer, men ställvis något oklart vad som avses, vilket kommenterats under respektive kapitel.

Björklund Helena
Närpes stad - Utlåtande på tjänstemannanivå